

28 mei 2018

Geachte dames en heren,

A.s. woensdag is het Verzameloverleg: Administratieve lasten / Regeldruk / Governance / Gegevensuitwisseling in de zorg / Gegevensbescherming / Innovatie / Verspilling in de zorg. Vanuit de VNG willen we uw aandacht vragen voor twee punten:

1. Uitwisseling van gegevens t.b.v. een integrale dienstverlening
2. Verplicht gebruik administratieve standaarden Wmo en Jeugdwet

1. Uitwisseling van gegevens ten behoeve van een integrale dienstverlening

Gemeenten zijn sinds 1 januari 2015 verantwoordelijk voor de maatschappelijke ondersteuning (Wmo2015), jeugdhulp (Jeugdwet) en werk en inkomen (Participatiewet). Een terugkerend thema is in dit verband de uitwisseling van gegevens "over de wetten heen", die nodig is in verband met integraliteit van dienstverlening aan gezinnen of personen die op meerdere terreinen hulp en ondersteuning nodig hebben. Als iemand zich meldt bij de gemeente omdat binnen het gezin jeugdhulp nodig is, moeten gemeenten breder kijken dan dat ene probleem als er op meerdere terreinen hulp en ondersteuning nodig is. Juist daar biedt huidige wetgeving geen handvat voor. Tegenover de opdracht van de wetgever om voor één gezin één plan op te stellen, staat de praktijk waarin verschillende probleemgebieden in afzonderlijke wetten zijn geregeld.

In de Wmo 2015, de Jeugdwet, en de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening zijn regels opgenomen over het verwerken (waaronder uitwisselen) van gegevens voor de uitvoering van (telkens) die wet. Die wetten regelen echter weinig voor het delen van gegevens tussen verschillende gemeentelijke afdelingen om integrale hulp en ondersteuning over de wetten heen te kunnen bieden. Het leidt tot verschillende dossiers op basis van verschillende wetten, terwijl het soms wenselijk is om onderling uit te wisselen, zodat aangesloten kan worden bij de visie van de wetgever: één gezin, één plan, één regisseur. Dat kan echter niet zomaar, omdat voor de uitwisseling van persoonsgegevens altijd een wettelijke grondslag nodig is. De Jeugdwet, de Participatiewet en de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening kennen geen grondslag voor het uitwisselen van gegevens voor integraal werken. De Autoriteit Persoonsgegevens is dus ook kritisch op uitwisseling over de wetten heen. In de uitvoeringspraktijk leidt dit niet enkel tot veel vragen, maar ook tot terughoudendheid bij het delen van informatie tussen verschillende afdelingen. Het probleem is bekend en de discussie wordt ook volop gevoerd.

Een wetswijziging zou mogelijk uitkomst kunnen bieden, door te voorzien in rechtsgeldige grondslagen middels 'spiegelbepalingen' in de verschillende sociaal-domeinwetten of via de creatie van een (separaat) overkoepelend wettelijk kader. Eén van de grondslagen voor gegevensuitwisseling is toestemming door degene van wie persoonsgegevens worden verwerkt. De toestemming moet aan een aantal eisen voldoen. Zo moet de toestemming in vrijheid worden gegeven en moet deze gericht zijn op een specifieke verwerking voor een specifiek doel door een specifieke partij. Hierdoor kunnen gemeenten problemen bij het bepalen van de grondslagen voor de verwerking van persoonsgegevens in het sociaal domein veelal niet vermijden door toestemming aan betrokkenen te vragen voor de verwerking van hun persoonsgegevens. Vooral niet als gemeenten die toestemming

vragen in situaties waarin de betrokkenen afhankelijk zijn van de gemeente voor hulp, zoals de intake/toegangsverlening. Betrokkenen kunnen daarbij niet in vrijheid toestemming geven. Een 'onvrije' toestemming vormt geen grondslag. Gemeenten mogen dan alléén persoonsgegevens verwerken als zij zich kunnen baseren op een van de andere wettelijke verwerkingsgrondslagen.

Verwant aan de discussie over integraal kunnen werken en gegevensuitwisseling zijn de constatering dat:

- gegevensuitwisseling niet alleen speelt bij burgers die hier zelf het belang van (kunnen / willen) zien, maar ook in het kader van vroegsignalering en bemoeizorg; hier is thans onvoldoende ruimte voor;
- integraal werken in bepaalde gevallen verder wordt bemoeilijkt door de verschillende toegangsroutes naar de jeugdzorg, waarbij het in de praktijk niet goed mogelijk blijkt voor gemeenten om hun integrale regierol waar te maken in het geval van een rechtstreekse doorverwijzing van een (jeugd) arts of gecertificeerde instelling; naarmate het percentage dat langs deze weg een voorziening krijgt toegewezen groeit, daalt het vermogen van gemeenten om te sturen op een integrale aanpak (één gezin, één plan, één regisseur);
- een adequate juridische grondslag ontbreekt voor het uitwisselen van gegevens van gedetineerden in het kader van hun re-integratie.

2. Verplicht gebruik administratieve standaarden Wmo en Jeugdwet

Standaardisatie van de administraties in de Wmo en de Jeugdwet kan helpen voorkomen dat zorgaanbieders voor elke gemeente aan verschillende administratieve vereisten moeten voldoen. Het ministerie heeft wetgeving in voorbereiding om het gebruik van dergelijke standaarden (iWmo en iJW) verplicht te stellen. Ook de zorgkoepels hebben eerder gepleit voor een dergelijke verplichting. De VNG onderschrijft het belang van administratieve standaarden om de bureaucratie in de Wmo en de Jeugdhulp te verminderen. Wetgeving kan daarbij helpen.

Wij zien de wetgeving als een sluitstuk van een traject dat al enkele jaren loopt. In 2014 is de VNG, samen met de grootste zorgbranches (Actiz, BTN, VGN, Jeugdzorg Nederland, GGZ Nederland en de Federatie Opvang) begonnen met de ontwikkeling van de iSD standaarden en de onderliggende technische ICT-infrastructuur.

In de laatste meting (voorjaar 2018) is gebleken dat inmiddels praktisch alle gemeenten de iSD standaarden consistent toepassen. De gemeentelijke jeugdregio's passen de iSD-standaarden voor 91% consistent toe. In de uitvoering van de Wmo worden de standaarden voor 85% consistent toegepast. Mede dankzij de ondersteuning van het programma i-Sociaal Domein zijn er nu geen achterblijvende regio's meer. De consistente toepassing van de iSD-standaarden is verbeterd ten opzichte van de situatie van een jaar geleden. Op onderdelen zijn, in overleg met de regionale zorgaanbieders, lokale afwijkingen van de standaarden mogelijk. Dit verklaart waarom de consistente toepassing niet 100% is.

Consistente toepassing van de standaarden betekent overigens niet automatisch dat de administratieve lasten onmiddellijk verminderen. De gehele administratieve cyclus van inkoop, contractering, en verantwoording ('van-contract-tot-controle') kan een periode van meerdere jaren overspannen. Het effect van de toepassing van de standaarden wordt dan pas over een langere periode merkbaar.

Op dit moment is de VNG, samen met de zorgbranches, bezig structurele ondersteuning voor het veld te organiseren. Dit krijgt vorm in het Ketenbureau i-Sociaal Domein. De komende periode wordt een meerjarige agenda opgesteld, met de belangrijkste ambities die het veld heeft om de vermijdbare administratieve lasten in het sociaal domein verder te beperken.

Het Ketenbureau i-Sociaal Domein gaat deze werkagenda uitvoeren.